



ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΤΕΡΑΚΗ
Γενική διευθύντρια της Amgen Ελλάς

Η βιοτεχνολογία απαντά στην κρίση και δημιουργεί υπεραξία στο σύστημα υγείας

▶▶ Με ένα πολύτιμο χαρτοφυλάκιο 50 και πλέον μορίων που βρίσκεται σε φάση έρευνας και ανάπτυξης, με πάνω από τα μισά να αποτελούν καινοτόμα ερευνητικά προγράμματα, εστιασμένα σε νέους μηχανισμούς δράσης που δεν έχουν αναπτυχθεί έως τώρα, η εταιρεία βιοτεχνολογίας **Amgen** αντιστέκεται με τον δικό της τρόπο στην παρατεταμένη ύφεση, επενδύοντας σημαντικούς πόρους στην έρευνα και την ανάπτυξη νέων θεραπειών. Παράλληλα, με τις πρόσφατες στρατηγικές της συνέργειες, όπως η εξαγορά της εταιρείας βιοτεχνολογίας **Bionex** καθώς και η εξαγορά

της μονάδας παραγωγής της **Pfizer** στο Δουβλίνο, ενισχύει την παραγωγική δραστηριότητα και διασφαλίζει την κάλυψη των αυξημένων αναγκών παραγωγής στο μέλλον. Τα βιοτεχνολογικά φάρμακα, όπως αναφέρει στην ειδική έκδοσή του «**Κέρδους**» η γενική διευθύντρια της **Amgen Ελλάς** κυρία **Ευαγγελία Πατεράκη**, έχουν στοχευμένη δράση και είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία και συμβάλλοντας κατ' επέκταση στη βελτίωση του επιπέδου υγείας των ασθενών και στην εξοικονόμηση πόρων για το σύστημα υγείας. Για όλα

τα παραπάνω, για την επόμενη ημέρα της υγείας μέσα από τη βιοτεχνολογία, για την πορεία της Amgen στην Ελλάδα, για τον εξορθολογισμό των δαπανών και την στοχευμένη θεραπεία των ασθενών που μπορούν να προσφέρουν οι βιολογικές θεραπείες μας μιλά η κυρία Πατεράκη, η οποία, όπως αναφέρει, «*ειδικά αυτή την εποχή, το γεγονός ότι αποτελούμε μέρος μίας ισχυρής εταιρείας, μας δίνει μία μεγαλύτερη αίσθηση σταθερότητας για να μπορούμε να υλοποιήσουμε τα προγράμματα κλινικής έρευνας και εκπαίδευσης*». Το πλήρες κείμενο της συνέντευξης έχει ως εξής:

“ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ |
ΝΑΤΑΣΣΑ Ν. ΣΠΑΓΑΔΩΡΟΥ

▶ **Βρισκόμαστε εδώ και καιρό, στη δίνη μιας παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, με σημαντικές παράπλευρες απώλειες. Πώς αντιλαμβάνεται η εταιρεία βιοτεχνολογίας Amgen την παρατεταμένη κρίση και πώς αντιδρά. Πόσο σας έχει αγγίξει η κρίση - για παράδειγμα έχετε προχωρήσει σε απολύσεις προσωπικού ή μειώσεις μισθών - και πώς βλέπετε να διαγράφεται το μέλλον της εταιρείας που διοικείτε;**

Η Amgen, πρωτοπόρος στη βιοτεχνολογία, με αποστολή να βρίσκεται στην υπηρεσία των ασθενών, σχεδιάζει προοδικά, καιρικές κινήσεις εντυπωσιασμού, όλες τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Εδώ και 31 χρόνια εστιάζεται στην έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων και στοχευμένων θεραπειών, μέσω της κατανόησης της λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού, έχοντας έτσι προσφέρει λύσεις για ασθένειες για τις οποίες δεν υπάρχει επαρκής θεραπευτική αντιμετώπιση σε τομείς, όπως η ογκολογία, η αιματολογία, οι μεταβολικές νόσοι, οι φλεγμονώδεις παθήσεις και οι νόσοι των οστών.

Με επίκεντρο πάντα τον άνθρωπο και με οδηγό την καινοτομία η Amgen έχει ανταποκριθεί δυναμικά μέχρι σήμερα στις νέες προκλήσεις, φροντίζοντας να αξιολογεί και να αξιοποιεί αναλόγως τις ευκαιρίες που ανοίγονται μπροστά της, διατηρώντας έτσι μία σταθερή πορεία ανάπτυξης.

Παρά τη δυσχερή οικονομική συγκυρία και την ώρα που οι συνθήκες της αγοράς καταδεικνύουν το αντίθετο, εξακολουθεί να επενδύει σημαντικούς πόρους στην έρευνα και την ανάπτυξη νέων θεραπειών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Στο χαρτοφυλάκιο μας,

μάλιστα, βρίσκονται **50 και πλέον μόρια σε φάση έρευνας και ανάπτυξης**, με πάνω από τα μισά να αποτελούν καινοτόμα ερευνητικά προγράμματα, εστιασμένα σε νέους μηχανισμούς δράσης που δεν έχουν αναπτυχθεί έως τώρα. Δεν είναι τυχαίο βέβαια που η Amgen αναδείχθηκε πρόσφατα ως η εταιρεία με το **καλύτερο χαρτοφυλάκιο προϊόντων σε ανάπτυξη (Best Biotechnology Pipeline)** από το έγκυρο περιοδικό «**R&D Directions**».

Ταυτόχρονα, η Amgen επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής της δραστηριότητας έχοντας προχωρήσει σε σημαντικές στρατηγικές συνέργειες, με πρόσφατο παράδειγμα να αποτελεί η εξαγορά της εταιρείας βιοτεχνολογίας **Bionex**, καθώς και η εξαγορά της μονάδας παραγωγής της **Pfizer** στο Δουβλίνο, μέσω της οποίας ενισχύει την παραγωγική δραστηριότητα και διασφαλίζει την κάλυψη των αυξημένων αναγκών παραγωγής στο μέλλον.

Η επένδυση, ωστόσο, που πραγματοποιεί η Amgen στην ανάπτυξη καινοτόμων στοχευμένων θεραπειών δεν θα μπορούσε παρά να συνοδευτεί και από ανάλογη επένδυση στους ανθρώπους της. Στην Amgen βιώνουμε στην καθημερινότητά μας τις αξίες του οργανισμού, ενισχύουμε την ανθρωποκεντρική κουλτούρα που διέπει την εταιρεία μας και επενδύουμε στη γνώση και τη συνεχή επιμόρφωση των στελεχών μας. Έτσι, τα ίδια τα στελέχη μας, αποτελούν, εκ των πραγμάτων, ισχυρή ασπίδα προστασίας, ειδικά σε περιόδους κρίσης. Η στρατηγική της Amgen, όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, είναι άλλωστε κατά τέτοιο τρόπο δομημένη σε παγκόσμια και τοπικό επίπεδο, ώστε να διασφαλίζει ότι ακόμη και σε περιόδους κρίσης δεν απαιτούνται ριζικές αλλαγές,

Τα βιοτεχνολογικά φάρμακα έχουν στοχευμένη δράση και είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία από πλευράς αποτελεσματικότητας και ασφάλειας, συμβάλλοντας αφενός στη βελτίωση του επιπέδου υγείας των ασθενών και αφετέρου στην εξοικονόμηση πόρων για το σύστημα υγείας

όπως για παράδειγμα απολύσεις ή αναθεώρηση πολιτικής αποδοχών.

▶ **Ποιοι είναι οι στρατηγικοί στόχοι που θέσατε από την ώρα που αναλάβατε τη διοίκηση της Amgen και για ποιους λόγους θα θέλατε να σας θυμούνται αποχωρώντας από τη θέση αυτή;**

Βασικό μέλημά μου, από την ώρα που ανέλαβα τη διοίκηση της εταιρείας, είναι η ενδυνάμωση της εικόνας της Amgen στον ελληνικό χώρο και η ανάδειξη της αξίας που παρέχουν τα καινοτόμα προϊόντα μας στο σύστημα υγείας, με γνώμονα πάντα τον

σεβασμό προς τον Έλληνα ασθενή. Μέσω της ανάπτυξης νέων προϊόντων βασισμένων στην εξέλιξη του ανασυνδυασμένου DNA και της μοριακής βιολογίας, οι θεραπείες της Amgen συμβάλλουν σημαντικά στην παραγωγή νέας γνώσης και κατανόησης περιοχών με θεραπευτικά κενά, ενώ παράλληλα δύνανται να προκαλέσουν εξοικονόμηση πόρων στο σύστημα υγείας. Με τέτοιες θεραπευτικές προσεγγίσεις ξεκίνησε, το 2008, η δραστηριότητά της η Amgen στην Ελλάδα και με μία σταθερά ανοδική πορεία στο διάστημα αυτό, έχει διαθέσει στους Έλληνες ασθενείς τρία νέα προϊόντα, στους τομείς της ογκολογίας, αιματολογίας και οστεοπόρωσης, προσθέτοντας το καθένα τη δική του αξία στο σύστημα υγείας.

Παράλληλα, με τους συνεργάτες μου εστίασα στη δημιουργία ενός ποιοτικού εργασιακού περιβάλλοντος με χαρακτηριστικά τη δυνατότητα έκφρασης και το πάθος για πρωτοπόρα σκέψη και δράση. Η βράβευσή της Amgen Ελλάδος ως το καλύτερο εργασιακό περιβάλλον για το 2011, αλλά και η ανάδειξη της εταιρείας ως η 2η καλύτερη εταιρεία στην Ευρώπη από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμό **Best Workplaces**, επιβραβεύει αυτή μας την προσπάθεια, ενώ παράλληλα μας δίδει την ώθηση για τη συνέχιση της επιτυχημένης πορείας μας.

Από τον ρόλο μου αυτό στην Amgen Ελλάς θα ήθελα να μείνει στη συνείδηση του συνόλου των φορέων με τους οποίους συνεργάζεται η εταιρεία μας, η δέσμευση και ο σεβασμός της Amgen στον Έλληνα ασθενή, ενώ παράλληλα, βασικά μου επιθυμία είναι η Amgen στην Ελλάδα να συνεχίσει να ενδυναμώνει την γνώση στους νέους επιστήμονες της χώρας, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να εκπαιδευθούν με σύ-

χρονα μέσα στους τομείς που άπτεται της βιοτεχνολογίας.

▶ **Είστε μία εταιρεία που εργάζεται συστηματικά στο μείζον κομμάτι των χρόνιων και σοβαρών ασθενειών, συμπεριλαμβανομένων των σπάνιων νόσων, δαπανώντας μεγάλα ποσά για έρευνα και ανάπτυξη. Πόσο εκτιμάτε ότι μπορεί να συμβάλει η βιοτεχνολογία στο θέμα της καλύτερης εξατομικευμένης θεραπείας αλλά και στο θέμα της μείωσης των δαπανών για τα υγειονομικά συστήματα;**

Η Amgen χρησιμοποιεί τη βιοτεχνολογία για να ανακαλύπτει, να αναπτύσσει και να προσφέρει καινοτόμα φάρμακα για την καταπολέμηση σοβαρών ασθενειών. Μέχρι σήμερα σχεδόν 18 εκατ. ασθενείς έχουν ωφεληθεί από τις θεραπείες μας, ενώ η καινοτομία που παρουσιάζουν τα θεραπευτικά μας προϊόντα, μέσω της στοχευμένης δράσης τους, έχει αναγνωριστεί σε διεθνές επίπεδο μέσω από την απονομή πολύ σημαντικών βραβείων, όπως το **βραβείο Scrip «Best Overall Pipeline»** για την ποιότητα και την αναγνώριση του μεγέθους του χαρτοφυλακίου μας. Η έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα των σοβαρών ασθενειών αποτελεί μακροχρόνια επένδυση με στόχο την αναίτηση επιστημονικών επιτευγμάτων που θα προσθέσουν στην υπάρχουσα γνώση και θα βελτιώσουν δραματικά την ποιότητα ζωής των ασθενών. Τα βιοτεχνολογικά φάρμακα έχουν στοχευμένη δράση και είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία από πλευράς αποτελεσματικότητας και ασφάλειας, συμβάλλοντας κατ' επέκταση σφαιρικά στη βελτίωση του επιπέδου υγείας των ασθενών και αφετέρου στην εξοικονόμηση πόρων για το σύστημα υγείας.

Στην Amgen προσοδίδουμε εξαιρετική σημασία στην αξία που συνεπάγονται τα προϊόντα μας και είμαστε πάνω από όλα πρόθυμοι να συνεργαστούμε με τις υγειονομικές Αρχές για την αξιολόγηση αυτής της αξίας

Στην Amgen προσοδίδουμε εξαιρετική σημασία στην αξία που συνεπάγονται τα προϊόντα μας και είμαστε πάνω από όλα πρόθυμοι να συνεργαστούμε με τις υγειονομικές Αρχές για την αξιολόγηση αυτής της αξίας. Περιοχή μας άλλωστε αποτελεί το γεγονός ότι κατά την αξιολόγηση της αξίας των θεραπευτικών επιλογών θα πρέπει να υιοθετείται μία ολιστική προσέγγιση, η οποία θα λαμβάνει υπόψη την επίπτωση της ασθένειας στην κοινωνία, το θεραπευτικό κενό στην αντιμετώπιση αυτής, και κυρίως την αξιολόγηση των θεραπευτικών επιλογών σε όρους κόστους-αποτελεσματικότητας και ασφάλειας.

Επενδύοντας στην έρευνα και την ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας, πιστεύουμε ότι η εταιρεία μας μπορεί να αποτελέσει έναν **σημαντικό κινητήριο μοχλό για την ελληνική οικονομία**, ενώ η χρήση των προϊόντων μας δύναται να συμβάλλει στον εξορ-

θολογισμό της χρήσης των περιορισμένων, αναμφοισβήτητα, υγειονομικών πόρων. Είναι γεγονός ότι μία στοχευμένη θεραπεία, που έχει υψηλή αποτελεσματικότητα και η οποία απαιτεί λιγότερο χρόνο παρακολούθησης μπορεί να αποδεδειχθεί πόρους για παράδειγμα από τον νοσοκομειακό τομέα και κατ' επέκταση να εξοικονομήσει χρόνο και χρήμα στη λειτουργία του.

▶ **Πόσο δύσκολο ή με συγκριτικό πλεονέκτημα είναι να βρισκόσθε επικεφαλής μιας θυγατρικής αμερικανικής εταιρείας βιοτεχνολογίας στην ελληνική αγορά;**

Η Amgen Ελλάδα, πλήρως εναρμονισμένη με το όραμα και βαθιζόμενη στο μονοπάτι της μητρικής εταιρείας, επιδιώκει να φέρει πιο κοντά σε κάθε ασθενή πρωτοποριακά φάρμακα που βρίσκονται στην αιχμή της παγκόσμιας έρευνας και βοηθούν να αντιμετωπιστούν χρόνιες και σπάνιες ασθένειες, πρθετοντας αξία στο σύστημα υγείας κι ως εκ τούτου στο κοινωνικό σύνολο, προ' γοντας την επιστημονικά γνώση κι σεβόμενη τους κανόνες δεοντολογίας.

Η θέση του επικεφαλής σε μία θυγατρική της Amgen αποτελεί αν μη τι άλλο **πρόκληση** τόσο όσον αφορά στη βέλτιστη υλοποίηση των στόχων που θέτει η μητρική εταιρεία όσο και στην προσαρμογή της δράσης της εταιρείας στις επιμέρους εθνικές συγκεκριμένες ανάγκες της Amgen. Η επαναστόχευση φαρμάκων είναι ένας αναδυόμενος χώρος που προσφέρει αρκετές ευκαιρίες στην παρούσα φάση. Έχοντας λυμένο το **θέμα της τοξικότητας**, ένα **επαναστοχευμένο φάρμακο** μπορεί να εισέλθει **στη φάση των κλινικών δοκιμών** πιο γρήγορα απ' ό,τι μία νέα και άρα άγνωστη χημική ένωση. Παράλληλα τα σπάνια νοσήματα προσφέρουν μία σειρά κινήτρων που επίσης επιταχύνουν την απόκτηση άδειας για το σχετικό

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ HELLENIC BIOCLUSTER

Greek Drug Initiative 21

▶ **ΤΟΥ | ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΡΣΙΔΗ**

Είναι γνωστό ότι οι κρίσεις δημιουργούν ευκαιρίες και κάνουν τους ανθρώπους να είναι πιο ανοικτοί σε νέες και μη συμβατικές ιδέες. Μία τέτοια ιδέα κυοφορείται αυτή την εποχή και στους κόλπους του **Hellenic BioCluster (HBio)**, του συνεργατικού συνασπισμού ελληνικών εταιρειών βιοτεχνολογίας με σαφή προσανατολισμό στην καινοτομία και τις εξαγωγές. Οι εταίροι του HBio ονόμασαν την ιδέα **Greek Drug Initiative 21 (GDI21)** - «**Πρωτοβουλία Ελληνικό Φάρμακο για τον 21ο αιώνα**» - και ο στόχος είναι ξεκάθαρος: να δημιουργηθεί ένας «**συνασπισμός προθύμων**» με σκοπό την ανάπτυξη ενός φαρμάκου μέχρι το στάδιο της φάσης II κλινικών δοκιμών όπου η αξία του αυξάνεται εκθετικά και μπορεί να αποτελέσει άμεσο στόχο αγοράς από τις μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες.

Μπορεί εκ πρώτης όψεως να ακούγεται τολμηρό, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς ότι κάτι παρόμοιο δεν έχει αποπειραθεί στο παρελθόν στην Ελλάδα. Όμως τα μέλη του HBIO διαθέτουν και αρκετή εμπειρία και ικανές γνώσεις για να αποτολμήσουν αυτό το επείγοντα. Κριτήριο τους είναι η επίτευξη του στόχου στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα, με τους λιγότερους δυνατούς πόρους και με ελάχιστες οικονομικές συνδιαλλαγές μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων. Έναντι της συμβολής τους σε είδος και εργασία, οι εταίροι θα μοιραστούν κομμάτι της μελλοντικής υπεραξίας παρατιούμενων αξιωσέων τους για εκ των προτέρων πληρωμή σε χρήματα και καλύτερα σε κάθε ασθενή πρωτοποριακά φάρμακα που βρίσκονται στην αιχμή της παγκόσμιας έρευνας και βοηθούν να αντιμετωπιστούν χρόνιες και σπάνιες ασθένειες, πρθετοντας αξία στο σύστημα υγείας κι ως εκ τούτου στο κοινωνικό σύνολο, προ' γοντας την επιστημονικά γνώση κι σεβόμενη τους κανόνες δεοντολογίας.

Η θέση του επικεφαλής σε μία θυγατρική της Amgen αποτελεί αν μη τι άλλο **πρόκληση** τόσο όσον αφορά στη βέλτιστη υλοποίηση των στόχων που θέτει η μητρική εταιρεία όσο και στην προσαρμογή της δράσης της εταιρείας στις επιμέρους εθνικές συγκεκριμένες ανάγκες της Amgen. Η επαναστόχευση φαρμάκων είναι ένας αναδυόμενος χώρος που προσφέρει αρκετές ευκαιρίες στην παρούσα φάση. Έχοντας λυμένο το **θέμα της τοξικότητας**, ένα **επαναστοχευμένο φάρμακο** μπορεί να εισέλθει **στη φάση των κλινικών δοκιμών** πιο γρήγορα απ' ό,τι μία νέα και άρα άγνωστη χημική ένωση. Παράλληλα τα σπάνια νοσήματα προσφέρουν μία σειρά κινήτρων που επίσης επιταχύνουν την απόκτηση άδειας για το σχετικό

φάρμακο. Να σημειώσουμε εδώ ότι η εταιρεία **Biovista**, από τα ιδρυτικά μέλη του HBio, είναι ηγετίδα στον χώρο και προτίθεται να προσφέρει σημαντική τεχνική υποστήριξη ώστε να εξασφαλιστεί η επιτυχία του εγχειρήματος.

Όμως το GDI21 δεν είναι παρά μόνο μία από τις πρωτοβουλίες που σχεδιάζουν τα μέλη του HBio για το άμεσο μέλλον. Με εταιρείες όπως η **BioHexagon**, η **Micrel Medical Devices**, η **Embio Diagnostics**, η **Biomedcode**, η **ELDrug**, η **Biomedica Life Sciences** και η **Medicon** και με ερευνητικούς φορείς όπως το **ITE**, το **IBEA** και το **ΑΔ. Φλεγμινγκ**, οι δυνατότητες συνεργασιών μέσω διαφορετικών σχημάτων των μελών είναι πολλαπλές και καλύπτουν όχι μόνο τον χώρο του φαρμάκου αλλά και των ιατρικών μηχανημάτων, των διαγνωστικών και άλλων.

Επιπλέον η συμμετοχή όλων αυτών των εταιρειών και ερευνητικών φορέων στο πλαίσιο του HBio γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στον ακαδημαϊκό ερευνητικό χώρο, την παραγωγή και τις επιχειρήσεις και παράλληλα διαμορφώνει ένα νέο πεδίο συνεργασίας για την από κοινού προώθηση και αξιοποίηση της καινοτομίας με την ανάπτυξη υποδομών και μηχανισμών για την αποτίμηση και κατοχύρωση εφευρέσεων, των διεργασιών για την προσέγγιση των αγορών και για την προσέλκυση κεφαλαίων.

Οι δυνατότητες αυτές συζητήθηκαν διεξοδικά σε μία από τις τακτικές συνεδριάσεις σε κεντρικό ξενοδοχείο των Αθηνών που διοργάνωσε πρόσφατα το HBio για τα μέλη του. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν για πρώτη φορά εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών, όπως το **Health Protection Agency** και το **FORTUNE 500** αλλά και εκπρόσωποι εγχώριου κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

Όπως έχω πει και στο παρελθόν, η καινοτομία δεν διατάσσεται, αλλά απορρέει. Είναι το αποτέλεσμα της βούλησης και των ενεργειών ανθρώπων, εταιρειών, συνασπισμών με σκοπό την επίλυση ενός υπαρκτού, σημαντικού και παροντιζόμενου προβλήματος για πρώτη φορά ή με καλύτερο τρόπο απ' ό,τι στο παρελθόν. Πρωτοβουλίες, όπως το GDI21 που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη αξία της ιδέας και στην πρόθυμη συμμετοχή των εμπλεκόμενων και σε μικρότερο βαθμό στην υποστήριξη από το κράτος ή τρίτους, είναι από μόνες τους καινοτομικές και ίσως τελικά ταιριάζουν γάντι και στην ψυχούσθηση των Ελλήνων.

Ο κ. Ανδρέας Περσίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Biovista και πρόεδρος του HBio